

Remissyttrande

Skrivelse angående remissbehandling av förslag till uppdrag och plattform för ett institut för uppföljning och utvärdering inom hälso- och sjukvård och socialtjänst (Ds 2010:3)

Statens folkhälsainstitut har getts tillfälle att avge yttrande över departementspromemoria *Institutet för uppföljning och utvärdering inom hälso- och sjukvård och socialtjänst (Ds2010:3)*.

Sammanfattning

Statens folkhälsainstitut avstyrker förslaget om att upprätta en separat myndighet för uppföljning och utvärdering inom hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Statens folkhälsainstitut anser att utredningen är bristfällig vad gäller analysen av vad som i grunden ska utvärderas och informeras om. I utvärderingen nämns heller inget om förebyggande verksamhet. De ansvarsområden som handlar om uppföljning, jämförande analys av kvalitet på olika vårdenheter respektive konsument- och vårdvalsinformation riktad till medborgaren, behöver renodlas, då de olika verksamhetsgrenarna ger den nya myndigheten ett brett uppdrag, med en begränsad budget. Statens folkhälsainstitut förordar en grundlig utredning av alla myndigheter under socialdepartementet för att bland annat undersöka hur ansvarsfördelningen bör se ut.

Den verksamhet som handlar om beskrivning och jämförande analys av kvaliteten på olika vårdenheter behöver genomföra ett omfattande utvecklingsarbete. Det kommer att krävas goda vetenskapliga resurser och bra data om befolkningens hälsa i olika delar av landet, och inom olika grupper för att kunna jämföra de förutsättningar som olika vårdenheter arbetar under.

Förflyttning av EPC är en omfattande uppgift. Det bör finnas starka skäl för att förändra myndighetsansvaret för register. I promemorian saknas sådana argument, liksom en analys av konsekvenserna av detta förslag. Detta förslag kräver en bredare utredning.

Statens folkhälsainstitut

Postadress
831 40 ÖSTERSUND
Besöksadress
Forskarens väg 3

Telefon
vx 063-19 96 00
mob

Telefax
vx 063-19 96 02

E-post
info@fhi.se

5. Institutet för uppföljning och utvärdering - överväganden och förslag

I promemorian förslås att en ny myndighet inrättas med en oberoende granskningsfunktion. Huvudmålet för den nya myndighetens verksamhet ska enligt promemorian vara att följa upp, utvärdera och redovisa förhållanden inom hälso- och sjukvård och socialtjänst, med konsumenter och medborgare som primär målgrupp.

Den initiala verksamheten föreslås bestå av fyra verksamhetsgrenar:

- 1) Uppföljning av hur väl hälso- och sjukvården totalt sett fungerar ("performance") och analys av effekter av satsningar och reformer på systemets makronivå;
- 2) Beskrivning och jämförande analys av kvaliteten på olika vårdenheter;
- 3) Kommunikation med patienter och medborgare;
- 4) Modell- och metodutveckling och internationell samverkan.

I förslaget påpekas att en oberoende instans som samlat kan bedöma hälso- och sjukvårdens måluppfyllelse saknas, och att olika delar av den nationella administrationen sysslar med olika delar av denna måluppfyllelse. Dessutom kompliceras förhållandet av att de myndigheter vars uppgifter innehåller tillsyn av delar av sjukvården kan hamna i en intressekonflikt med uppgiften att följa upp och utvärdera.

Utredningen påpekar på sid 10:

"Det finns i ett vårdssystem med decentraliserat ansvar ett intresse från statens sida av att på nationell nivå söka utjämna påtagliga regionala och lokala skillnader i vårdutbud och vårdkvalitet. Detta engagemang går utöver och har ett vidare syfte än den kommunala likställighetsprincipen. De av riksdagen fastställda målen för hälso- och sjukvården (i Hälso- och sjukvårdslagen); en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen, ger staten ett sådant tydligt mandat."

Mot bakgrund av att Statens folkhälsoinstitut främjar hälsa på lika villkor för hela befolkningen, och alltså i flera stycken arbetar med liknande frågeställningar som i de fyra uppgifterna ovan kan det anses förvånande att förslaget endast översiktligt nämner den roll som Statens folkhälsoinstitut har i analys och uppföljning av hälsan i befolkningen i Sverige. På flera ställen i utredningen påpekas avsaknaden av källor till kunskap om hälso- och sjukvårdens kvalitet och resultat. På sidan 23 menar utredningen:

"Sverige saknar idag en oberoende aktör som kan bedriva en kvalificerad och systematisk uppföljning och utvärdering på området och som kan presentera resultaten på ett begripligt sätt för patienter, klienter och medborgare."

liksom:

"Medan utvärderingar av medicinska teknologier genomförs av SBU och myndigheter

inom läkemedelsområdet, har uppföljning och utvärdering av ändringar och reformer på hälso- och sjukvårdssystemets makronivå hittills inte blivit föremål för större satsningar från statens sida” (sid. 61).

Statens folkhälsoinstitut menar att detta är en felaktig beskrivning, att systematisk uppföljning och utvärdering av hälso- och sjukvårdens makronivå kan definieras som utvärdering på befolkningsnivå, alltså av folkhälsa.

Statens folkhälsoinstitut instämmer i utredningens diskussion på sidan 95:

” ... Medan utvärderingar av medicinska teknologier genomförs av SBU och myndigheter inom läkemedelsområdet, har uppföljning och utvärdering av ändringar och reformer på hälso- och sjukvårdssystemets makronivå inte blivit föremål för större satsningar från statens sida. För att utveckla information till både skattebetalare och beslutsfattare ser vi ett behov av en sådan satsning.”

Ett exempel på detta är den engelska organisationen NICE, som har ett bredare uppdrag.

Beskrivning och jämförande analys av kvaliteten på olika vårdenheter

På sidan 132 i promemorian anges att den nya myndigheten i verksamhetsgren 2 ska producera oberoende och tillförlitlig information som stödjer vårdkonsumenten vid val av vårdgivare. Informationen ska också kunna användas som stöd i kommunikationen mellan patient och vårdare. Uppgiften är dels att göra beskrivningar och jämförande analyser av vårdens kvalitet utifrån aspekter som tillgänglighet, bemötande, medicinsk nytta, patientsäkerhet. Därutöver ska också analyser göras av upptäckta skillnader i vårdens kvalitet.

Statens folkhälsoinstitut saknar här en närmare analys och precisering av vilken typ av kunskap och information som den nya myndigheten ska ta fram. Ingen närmare beskrivning görs heller av vad för data som ska utgöra grunden för informationen.

Det är institutets bedömning att mycket arbete behövs läggas ned på att utveckla en fungerande modell för jämförande analyser som omfattar alla de aspekter som omnämns. Det återstår exempelvis ännu mycket arbete med att utveckla modeller för öppna jämförelser som också tar hänsyn till faktorer som socioekonomi och hälsa i olika delar av Sverige. Sådana modeller behövs bland annat vid jämförelser av sjukhus. Den typen av omfattande utvecklingsarbete som detta medför kräver också goda vetenskapliga resurser och bra data om befolkningens hälsa i olika delar av landet, och i olika grupper, för att möjliggöra jämförelser av de förutsättningar som olika vårdenheter arbetar under.

Statens folkhälsoinstitut anser att fördelningen av uppdraget till *en* myndighet, låt vara oberoende så långt detta är möjligt, inte av utredningen har visats vara framgångsrik. Statens folkhälsoinstitut påpekar särskilt bristen på ansvarsfördelning och förordar en bred utredning av myndigheterna under socialdepartementet och hur denna fördelning bör göras.

2010-03-05

Dnr VERK 2010/94

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Sarah Wamala. I beredningen av ärendet har avdelningschef Saman Rashid samt utredarna Cecilia Wadman och Ann-Cristine Jonsson deltagit. Föredragande har varit utredare Håkan Brodin.

Sarah Wamala

Håkan Brodin